

פרשת וישלח

ואתה אמרת היטב איטיב (לב, יג)

"כמה עולה כרטיס,?" שאל הזקן את הקופאי שישב בעמדת המכירה בקולנוע.

"ארבעים שקלים, אדוני". השיב הקופאי באדיבות.

הזקן השתומם. "למה כל כך יקר? אני זוכר שבפעם האחרונה בה קניתי כרטיס הוא עלה בסך הכל עשרה שקלים".

"אתה צודק סבאל'ה", ענה הפקיד בחיוך, "אבל המחיר עלה מאז הפעם האחרונה שלך כאן. מפני שבסרט שתיכף תראה - יש גם פס-קול"...

לאחר ששבים השליחים ששלח יעקב כדי לבדוק האם עשו אחיו עדיין כועס עליו, שומע יעקב את החדשות שבפיהם - עשו בא לקראתו עם ארבע-מאות איש למלחמה, ויעקב מתחיל להתכונן לשלושה דברים: א. דורון. ב. תפילה. ג. מלחמה.

כדורון, שלח יעקב לעשו חמש מאות וחמישים צאן ובקר, על ידי המתנה יתרכך מעט עשו. למלחמה נערך יעקב כשהוא מחלק את כל אשר לו לשני מחנות, והיה, אם יכה עשו מחנה אחד מהשניים - יוכל המחנה השני לברוח כשיעקב בינתיים יתמודד יחד עם המחנה הראשון מול עשו וצבאו.

לתפילה ניגש יעקב לפני בורא עולם ומבקש: "הצילני נא מיד אחי מיד עשו... ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים"..." במילים "ואתה אמרת" מתכוון יעקב למה שהבטיח לו אלוקים בחלום הלילה בלכתו לחרן: "והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה הזאת".

רבי לוי יצחק מברדיטשוב, "סנגורן של ישראל", עומד על המשמעות הגנוזה בכפל המילים "היטב איטיב". כיהודים אנו מאמינים שכל דבר המתרחש ונא עלינו מאת בורא העולם, הרי הוא לטובתנו. בין אם אנו יודעים כיצד זה לטובתנו ובין אם אין אנו יודעים זאת.

כמו שידוע ומפורסם הוא המעשה ברבי עקיבא שהלך בדרך ועימו תרנגול, נר וחמור, בבואו לאחת הערים על אם הדרך, לא הרשו לו בני העיר להתאכסן אצלם ונאלץ לישון בשדה. אם לא די בכך באה רוח כיבתה את נרו והוא נשאר בחשכה, התרנגול שלו נטרף בהמשך על ידי חתול, הנוק-אאוט היה בדמות אריה שטרף את חמורו.

כעת נותר רבי עקיבא ללא בעלי החיים וחפצים שסייעו לו בדרכו, אך במקום להתלונן או לנסות להבין למה, הוא רק טבע באותו מעמד את האמרה שכולנו מכירים היטב: "כל דעביד רחמנא - לטב עביד". הקב"ה עושה את הכל לטובתנו ולמעננו.

משהאיר השחר, שמע רבי עקיבא ממקום מושבו בשדה המולה גדולה מכיוון העיר, שודדים חמושים הגיעו באישון לילה, שבו את כל בני העיר ושדדו את רכושם. כעת הבין רבי עקיבא מדוע כיבתה הרוח את נרו ותרנגולו וחמורו נטרפו, מכיון שאם היו רואים או שומעים השודדים את הנר, התרנגול או החמור - היה זה סופו של רבי עקיבא.

פרשת וישלח

לפי האמור, מטעים רבי לוי יצחק מברדיטשוב את תפילתו של יעקב אבינו בצורה נפלאה. כך אמר יעקב לקב"ה: יודע אני שכל המתרחש ובא עלי לטובתי הוא. אף אם אפול ביד עשו חלילה, אות וסימן הוא שכך צריך לקרות ואין בפי טענות.

אבל ממך - רבונו של עולם - אבקש, שלא אצטרך לחכות תקופת-זמן עד שאבין את הנהגתך, אלא תקיים את הבטחתך שתשמור עלי, באופן שכבר בעת הטובה אראה עין בעין שהיא לטובתי ולמעני.

לפי ביאורו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב, נוכל להבין עוד רובד בברכה שמצווה כל יהודי לברך בשעת שמחה, כלידת ילד וכדומה: "ברוך הטוב והמיטיב". דהיינו, מודים אנו גם על המאורע שבוודאי אירע לטובתנו, אבל בעיקר על כך שאנו זוכים להבין איך הוא טוב עבורנו.

בזה"ק מובא שבשלושת הדברים בהם התכוון יעקב לקראת בואו של עשו, מותווה השביל בו צריך כל יהודי לפסוע כשהוא נאלץ להתעמת מול גוי. להתכוון גם בדורון, גם בתפילה וגם במלחמה.

אבל להתפלל לבורא עולם שנזכה לראות את החלק הטוב בכל מאורע שמתרחש עלינו מיד כשהוא מתרחש, אין צורך לחכות חלילה לעימות עם בן-נכר. מותר וכדאי לנו להתפלל על כך בכל יום ויום, שנזכה לראות גם את ה"סרט" שתכנן עבורנו בורא העולם, וגם לשמוע את "פס הקול" שלו, פס הקול דרכו מדבר איתנו אבינו האוהב בכל מאורע קטן כגדול המתרחש בחיינו. לזוואי ונזכה להבין את הנאמר.